

Зміст

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ.	
Загальні результати	2
2. Результати діяльності з управління активами НПФ	3
2.1. Кількість НПФ та КУА, що управляють їхніми активами	3
2.2. Активи НПФ в управлінні КУА та сукупні активи пенсійних фондів	3
3. Результати діяльності з адміністрування НПФ	5
3.1. Кількість учасників, вкладників, пенсійних контрактів	5
3.2. Пенсійні внески і виплати	6
3.3. Структура активів НПФ в управлінні	7

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ. Загальні результати

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

За 3-й квартал 2023 року загальна кількість **КУА** зменшилася на дев'ять, до **285**, нових компаній за цей період не було створено.

Адміністратори недержавних пенсійних фондів (АНПФ)

Кількість **АНПФ** на кінець вересня 2023 року не змінилася: **18**. Серед них, як і раніше, було **6** компаній, які здійснювали винятково діяльність із адміністрування НПФ, решта – поєднували її з управлінням активами.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У липні-вересні 2023 року було **zareestrovano 19 нових ІСІ**. Усі вони були венчурними фондами, 18 – корпоративними.

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів**, скоротилася (-2 фонди, або -0.1%) і на 30.09.2023 становила **1762**

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 30.09.2023, за даними отриманої звітності, дорівнювала **53** (без урахування фонду НБУ), у тому числі 44 відкритих, три корпоративних і шість професійних. Активами НПФ управляла 31 КУА.

В **адмініструванні** 17-ти АНПФ-членів УАІБ на кінець вересня 2023 року, як і раніше, перебували **57 НПФ**: 47 відкритих, 4 корпоративних та 6 професійних.

Страхові компанії (СК)

Кількість **страхових компаній (СК), що передали свої активи в управління КУА**, із початку 2023 року не змінилася: у вересні одна КУА надавала такі послуги **одній** СК.

Активи в управлінні та ВЧА

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів, на кінець вересня 2023 року дорівнювали **598 280 млн грн**, за даними звітів фондів (+4.6% за 3-й квартал, +11.8% із початку року).¹ Річний приріст активів у вересні становив 9.7%.

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ за 3-й квартал 2023 року зросла на 6.4%, до **486 008 млн грн**, що відбулося завдяки як підвищенню вартості активів старіших фондів, зокрема серед відкритих та венчурних ІСІ, так і прискореному створенню нових венчурних КІФ. Із початку року ВЧА ІСІ додала 17.8%, а за останній рік у вересні – 16.2%.

Рух капіталу у відкритих ІСІ у 3-му кварталі 2023 року вперше з початку 2022 року був позитивним: **+0.7 млн грн**. Річний чистий відтік почав спадати й у вересні становив -38.3 млн грн.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у липні-вересні прискорили зростання до +7.8%. Станом на 30.09.2023 вони сягнули **2 648 млн грн**. За рік у вересні ці активи зросли на 14.9%.

НПФ в адмініструванні членів УАІБ (незмінні 57 фондів) на кінець вересня 2023 року мали **2 673 млн грн** активів (+4.8% за 3-й квартал, +15.9% за рік).

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА у липні-вересні 2023 року додали 7.7%, за 9 місяців 2023 року –29.1%, а за рік – 34.6%. Усього одна СК і далі залишалася з активами, переданими в управління КУА. Станом на 30.09.2023 ці активи дорівнювали майже **182 млн грн**.

¹ Кількість звітів діючих ІСІ за 2022 рік (станом на 31.12.2022), зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що

суттєво вплинуло на динаміку ВЧА (у т.ч. на її знак/напрямок: зменшення кількості звітів було відносно більшим у порівнянні зі скороченням активів).

2. Результати діяльності з управління активами НПФ

2.1. Кількість НПФ та КУА, що управляють їхніми активами

Індустрія управління активами недержавних пенсійних фондів у 3-му кварталі 2023 року, в умовах повномасштабної війни росії проти України, продовжувала нарощувати активи, хоча кількість учасників галузі дещо зменшилася.

Так, за даними УАІБ на 30.09.2023, як і у березні та на початку року, кількість компаній, які управляли активами НПФ, була 31. Із них 29 КУА

управляли активами 44-х відкритих НПФ, три – активами трьох корпоративних НПФ та шість – активами шести професійних НПФ. Всього у вересні 2023 року було **53 пенсійних фонди** в управлінні КУА² (табл. 1).

Таким чином, відкриті НПФ становили 79% загальної кількості пенсійних фондів в управлінні (рис. 1), після 83.6% у червні та рік тому.

Таблиця 1. Кількість НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 3-му кварталі 2023 року

Вид НПФ	30.09.2021	30.09.2022	31.12.2022**	30.06.2023	30.09.2023	Зміна за 3-й квартал 2023 року	Зміна з початку року	Зміна за рік	Зміна за 2 роки
Відкриті	47	46	45	46	44	-4.3%	-2.2%	-4.3%	-6.4%
Корпоративні	4	3	3	3	3	0.0%	0.0%	0.0%	-25.0%
Професійні	6	6	6	6	6	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Всього	57	55	54	55	53	-3.6%	-1.9%	-3.6%	-7.0%

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ. ** Уточнені дані.

Рис. 1. Розподіл кількості НПФ та вартості їхніх активів в управлінні КУА за видами фондів станом на 30.09.2023 р.

2.2. Активи НПФ в управлінні КУА та сукупні активи пенсійних фондів

Сукупні активи усіх НПФ, включно з КНПФ НБУ, за даними УАІБ та корпоративного фонду Нацбанку, за липень-вересень 2023 року збільшилися на 4.0%, а за 9 місяців – на 12.5%, до 4 659 млн грн.

Зростання активів НПФ у 3-му кварталі відбулося в умовах незначного збільшення кількості їх учасників (+0.03%), а також вкладників і укладених ними пенсійних контрактів (+0.34% та +0.31% відповідно). Основним чинником росту вже котрий квартал поспіль була сума інвестиційного прибутку НПФ, що зросла на 5.9% (після +6.1% за 2-й квартал,

+4.8% – за 1-й). Як і раніше, відносний темп зростання виплат із фондів випереджав темп внесків до них: пенсійні виплати збільшилися за липень-вересень 2023 року на 3.2%, а внески – на 1.9%. Однак внески за цей квартал, як і за попередні, перевищували виплати – цього разу на 5.8 млн грн (11.5%).³

У сукупному обсязі активів усіх пенсійних фондів частка КНПФ НБУ за 3-й квартал 2023 року зросла з 43.1% до 43.2% (рис. 1), адже його активи за цей період збільшилися дещо стрімкіше, ніж решти НПФ у цілому (+4.2%).

² Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

³ За даними опублікованої НКЦПФР Інформації про стан і розвиток недержавного пенсійного забезпечення України станом на 30.09.2023: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/npf_3_kv-2023.pdf.

Активи НПФ в управлінні КУА у вересні були на 3.9% більшими, ніж у червні та на 12.1% порівняно із сумою на початку 2023 року (при зменшенні кількості звітів фондів на 1.9%)⁴. Станом на 30.09.2023, за даними УАІБ, вони сягнули **2 648 млн грн** (табл. 2).

Частка відкритих НПФ за вартістю активів в управлінні, без урахування КНПФ НБУ, упродовж 3-го кварталу залишалася на рівні 79.0% (із початку 2023 року – зросла із 78.0%).

Таблиця 2. Вартість активів НПФ в управлінні за видами фондів у 3-му кварталі 2023 року

Вид НПФ	30.09.2022		31.12.2022***		30.06.2023		30.09.2023		Зміна активів НПФ в управлінні за 3-й квартал 2023 року, %	Зміна з початку року	Зміна за рік, %
	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність			
Відкриті	1 795.9	46	1 848.6	45	2 012.7	46	2 092.7	44	4.0%	13.2%	16.5%
Корпоративні	345.2	3	349.1	3	372.8	3	387.7	3	4.0%	11.1%	12.3%
Професійні	162.2	6	165.2	6	163.5	6	167.2	6	2.3%	1.2%	3.1%
Всього*	2 303.4	55	2 362.9	54	2 549.0	55	2 647.6	53	3.9%	12.1%	14.9%
КНПФ НБУ	1 718.8	1	1 778.7	1	1 930.4	1	2 010.9	1	4.2%	13.1%	17.0%
Разом**	4 022.2	56	4 141.5	55	4 479.4	56	4 658.5	54	4.0%	12.5%	15.8%

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

** За даними звітів КУА щодо НПФ в управлінні та даними КНПФ НБУ. *** Уточнені дані.

Відносно найбільше у 3-му кварталі зросли активи **корпоративних** НПФ в управлінні КУА (без КНПФ НБУ) – на 4.0%. Із початку 2023 року вони додали 11.1%, за незмінних трьох (звітів) фондів цього виду, і станом на 30.09.2023 дорівнювали майже **388 млн грн**.

Активи **відкритих** НПФ в управлінні у липні-вересні мали практично такий самий приріст, 4.0%, а за 9 місяців 2023 року – 13.2%. На кінець вересня вони сягнули **2 093 млн грн**. Водночас, кількість фондів у цьому секторі, щодо яких отримано звітність, за цей квартал та перші 9 місяців року зменшилася – на два та один відповідно (-4.3%, -2.2%), до 44-х. За рік у вересні, активи цих НПФ також зросли найбільше – на 16.5%. За два останні роки, протягом 19 місяців із яких тривала повномасштабна війна проти України, активи відкритих пенсійних фондів

додали 27.9%. Загалом по усіх НПФ в управлінні КУА вони зросли за цей час на 24.9%.

У **професійних** НПФ активи в управлінні за 3-й квартал збільшилися на 2.3%, що вивело їх у позитивну зону за динамікою з початку 2023 року (+1.2%). Обсяг професійних НПФ на кінець вересня становив понад **167 млн грн**.

Найбільшими за середнім обсягом активів в управлінні на 30.09.2023 залишалися **корпоративні** НПФ – 129.2 млн грн (+4.0%), у той час як середній відкритий НПФ зріс на 8.7%, до 47.6 млн грн (частково зумовлено зменшенням кількості звітів фондів цього виду); професійний – до 27.9 млн грн. При цьому один відкритий фонд із 44-х мав нульові активи, а ще один – активи близькі до нуля – як і один із шести професійних НПФ.

⁴ Активи НПФ станом на 31.12.2022 – за даними звітів 54-х фондів з 57 НПФ в управлінні та адмініструванні загалом, станом на 30.06.2023 – за даними 55-ти фондів, на 30.09.2023 – 53-х фондів.

3. Результати діяльності з адміністрування НПФ

3.1. Кількість учасників, вкладників, пенсійних контрактів

За даними 17 адміністраторів, що подали до УАІБ звіти щодо усіх 57-ми пенсійних фондів, які адмініструються членами Асоціації, станом на кінець вересня 2023 року **кількість учасників** цих НПФ становила майже **874.0 тис. осіб**.

За 3-й квартал вона зросла на 283 особи, або на 0.03%, але за 9 місяців 2023 року – зменшилася на

0.12%. Річна та дворічна динаміка теж залишалася помірно негативною: -0.22% та -0.34% відповідно.

Серед усіх учасників на кінець вересня, як і раніше протягом 2023 року, 57.8% становили чоловіки, 42.2% – жінки. Найбільшими підкатегоріями залишалися особи у віці від 25 до 50 років у кожній групі, які разом становили майже 49% усіх учасників НПФ (рис. 3).

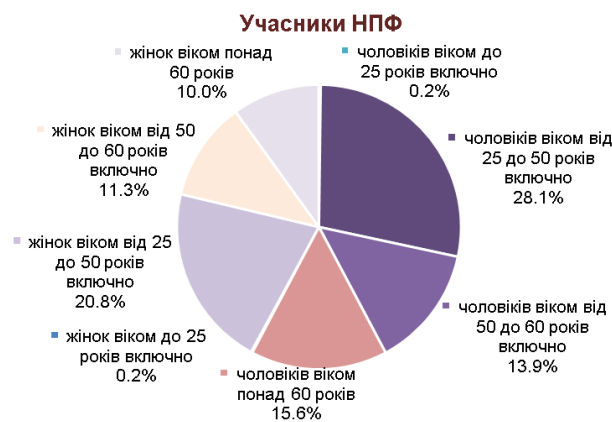

Рис. 3. Розподіл кількості учасників НПФ за статтю та віком станом на 30.09.2023 р.

Кількість вкладників НПФ в адмініструванні компаній-членів УАІБ у липні-вересні знову зросла (+340, +0.4%), до **86.6 тис. осіб**. За 9 місяців 2023 року та за рік у вересні вона додала 0.6%, а за два останні роки – 3.8% (3.2 тис. осіб). У 3-му кварталі додався 481 вкладник-фізична особа (із початку 2023 року – майже 1 тис. осіб), а за рік – 1.1 тис. осіб (1.3%).

Станом на 30.09.2023, як і упродовж 9 місяців, 97.7% вкладників НПФ (крім КНПФ НБУ) – фізичні особи, із якими укладено 92.8% усіх пенсійних контрактів, або 87.3 тис. шт. (рис. 4). Загальна **кількість пенсійних контрактів** цих фондів у вересні зросла до понад 94.0 тис. шт. (+0.4% порівняно з червнем).

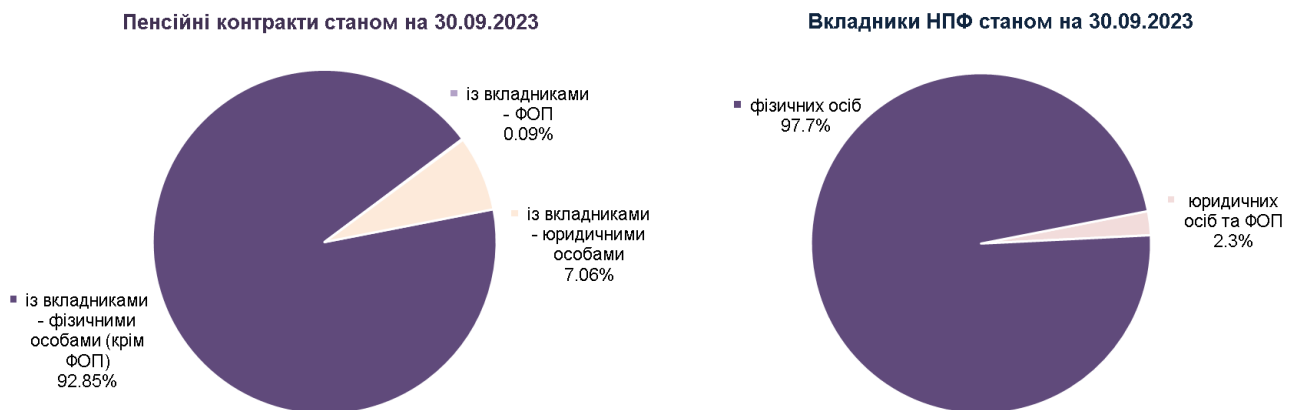

Рис. 4. Розподіл кількості вкладників НПФ та укладених пенсійних контрактів за категоріями станом на 30.09.2023 р.

3.2. Пенсійні внески і виплати

Пенсійні внески до 57-ми НПФ в адмініструванні компаній-членів УАІБ за 3-й квартал 2023 року становили **81.5 млн грн**, тобто у півтора раза більше, ніж за попередній та на 10% – ніж рік тому, але на 19.5% менше, ніж за 3-й квартал 2021 року. Із них 64.9% надійшли на рахунки чоловіків, 35.1% – жінок, а найбільші дві підкатегорії з обох груп (25-50 років) отримали 76.6% квартальних внесків (рис. 5).

Станом на 30.09.2023 НПФ (крім фонду НБУ) загалом отримали **1815.2 млн грн** пенсійних внесків. Із них 52.3% припадало на юридичних осіб.

За останні два роки станом, включно з періодом запроваджених регулятором у зв'язку з воєнним станом із 24 лютого 2022 року обмежень на діяльність фондів та адміністраторів НПФ, пенсійні внески до фондів в адмініструванні компаній-членів УАІБ на кінець вересня зросли на 286.1 млн грн (+18.7%). Із них за останній рік – на 138.3 млн грн (+8.2%).

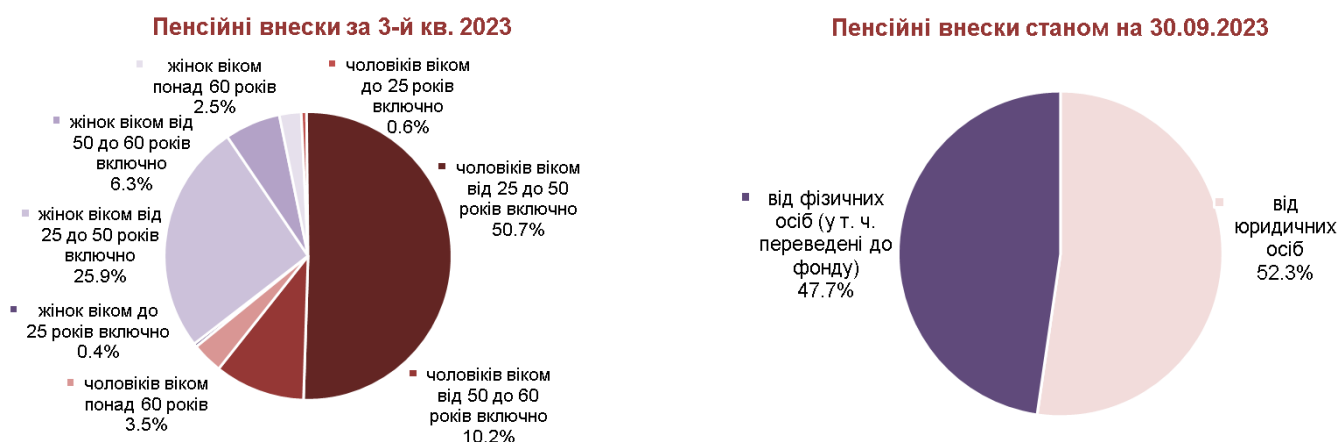

Рис. 5. Пенсійні внески до НПФ за 2-й квартал 2023 року і станом на 30.09.2023 р.

Пенсійні виплати із НПФ (крім КНПФ НБУ) за 3-й квартал 2023 року становили **30.3 млн грн**, тобто на 7.6% більше, ніж за попередній, та на 24.9% – ніж два роки тому, але на 34.6% менше, ніж за аналогічний період минулого року. Із них одноразових виплат було 43.8% (рис. 6), на визначений строк – 35.5%, перерахувань до банків, страховиків або інших НПФ було 20.7%.

Станом на 30.09.2023 ці пенсійні фонди виплатили учасникам або перерахували на їхні рахунки в інших фінансових установах **708.8 млн грн**, або на 75.3 млн грн (11.9%) більше, ніж рік тому, 155.7 млн грн (28.2%) – за два роки. Із них 64.1% були одноразовими, 21.3% – на визначений строк, а решта 14.7% становили перерахування до інших фінансових установ.

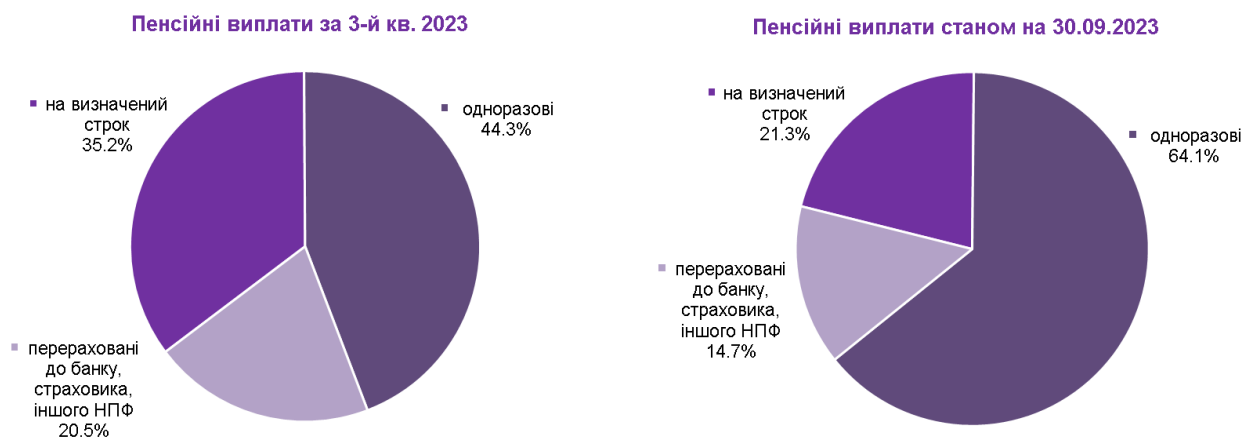

Рис. 6. Пенсійні виплати з НПФ за 2-й квартал 2023 року і станом на 30.09.2023 р.

Загальна сума пенсійних коштів на індивідуальних пенсійних рахунках учасників, тобто чиста вартість активів (ЧВА) усіх 57-ми НПФ в адмініструванні компаній-членів УАІБ на 30.09.2023 становила **2 664.5 млн грн**. За 3-й квартал вона зросла на 121.0 млн грн, або 4.8%, за 9 місяців 2023 року – на 13.0%, за рік у вересні – на 15.9%, а за два роки, із часу до початку повномасштабної війни рф проти України, – на 26.0% (майже 550 млн грн).

Сума прибутку від інвестування активів цих НПФ на кінець вересня збільшилася до **1 558.2 млн грн** за весь період їхньої діяльності. Це на 104.1 млн грн, або 7.2%, більше, ніж у червні, на 19.5% – ніж на початку 2023 року, 24.1% – ніж рік тому, та 36.4% (416 млн грн) – за два роки. Таким чином, 86% квартального приросту сукупної ЧВА НПФ (крім КНПФ НБУ) було забезпечено інвестиційним прибутком, за 9 місяців 2023 року – понад 83%. За рік він становив понад 75% приросту ЧВА цих НПФ, за два роки із вересня 2021-го – понад 82%.

За даними УАІБ, показники зміни одиниці пенсійних активів (ЧВО) за 3-й квартал 2023 року для 56-ти НПФ в адмініструванні компаній-членів Асоціації (без урахування одного фонду, ЧВО якого була незмінно 0.00 грн) були в межах від -10.0% до +5.9%. Позитивну зміну ЧВО (доходність) за цей період забезпечили 42 НПФ (75%, як і за 2-й квартал). При цьому 55 фондів мали квартальну доходність вищу, ніж строкові річні банківські депозити у євро, 53 – у золоті, 42 фонди – у доларах США, 12 – у гривні, а 7 – ніж однорічні гривневі ОВДП.

За перші 9 місяців 2023 року 55 із цих НПФ, щодо яких наявні дані, показали зміну ЧВО від -10.1% до +16.5%. Із них для 39-ти фондів (71%) вона була позитивною.

За даними НКЦПФР, середньозважений показник зміни ЧВО пенсійних активів за рік у вересні 2023 року становив 12.99% без урахування КНПФ НБУ та 16.01% з урахуванням КНПФ НБУ (після, відповідно, 9.96% та 11.71% у червні).⁵

3.3. Структура активів НПФ в управлінні

У структурі активів НПФ в управлінні КУА вага **цінних паперів** у 3-му кварталі вперше принаймні за рік зросла – із 54.9% до **55.3%** (рис. 7). За рік із вересня 2022-го вона, проте, впала майже на 10 проц. п.

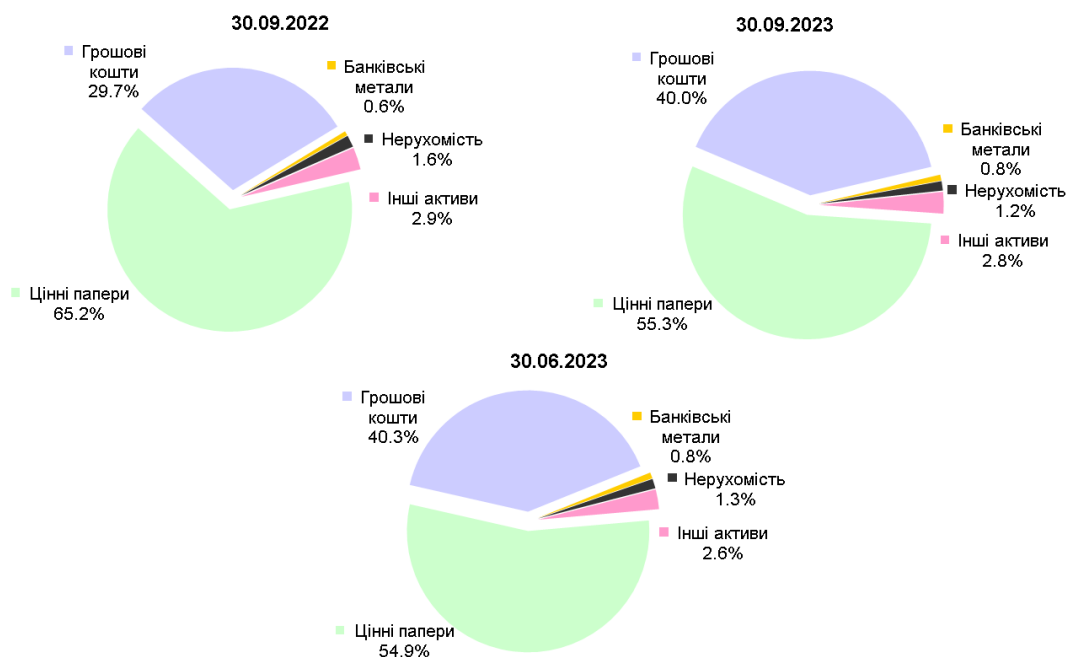

Рис. 7. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (без КНПФ НБУ) за 3-й квартал 2023 року та за рік

⁵ Інформація щодо розрахунку середньозваженого показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів станом на 30.09.2023 та 31.10.2023:

https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/dsz_npf_30_09_31_10_2023.pdf.

Квартальне підвищення ваги цінних паперів в активах цих пенсійних фондів було зумовлено відносно сильнішим зростанням їхньої сукупної вартості (+5.4% за 3-й квартал), ніж активів НПФ загалом і грошових коштів у них зокрема. На 30.09.2023 сукупна вартість інвестицій в інструменти ринків капіталу становила майже 1.48 млрд грн.

Кошти на банківських рахунках (у тому числі депозитних) у вересні 2023 року залишалися

другою найбільшою складовою активів НПФ в управлінні та адмініструванні компаній-членів УАІБ – 1.07 млрд грн. У 3-му кварталі їхній обсяг також збільшився, але слабше, ніж у попередньому – на 3.8% (після +6.9%).

Врешті, частка грошей в активах цих НПФ зменшилася з 40.3% у червні до **40.0%** у вересні (але зросла з 36.3% на початку 2023 року).

Таблиця 3. Структура активів НПФ в управлінні КУА у розрізі видів фондів станом на 30.09.2023 р., млн грн

Вид НПФ	Цінні папери	Грошові кошти	Банківські метали	Нерухомість	Інші активи
Відкриті	1 143.7	866.0	20.3	25.6	62.5
Корпоративні	240.4	143.1	0.0	0.0	4.2
Професійні	93.0	58.9	0.0	7.0	8.3
Всього	1 477.0	1 068.0	20.3	32.6	75.1

Для всієї індустрії НПФ, з урахуванням корпоративного фонду НБУ, у 3-му кварталі вага **цінних паперів** в активах також зросла: із 52.9% у червні до **53.1%** у вересні (рис. 8), але зменшилася з 55.3% на початку 2023 року та 58.8% рік тому. Обсяг інструментів ринків капіталу в усіх НПФ – 2 489 млн грн на 30.09.2023 – у цілому зріс на 4.9% за квартал,

що випереджало зростання обсягу грошей в активах фондів.

Кошти у банках для усіх НПФ збільшилися на 4.0% (після +6.7% за 2-й квартал), до 2 019 млн грн. Врешті, їхня вага в активах усіх НПФ понизилася з 43.3% у червні до **43.1%** у вересні, але зросла з 40.2% на початку 2023 року та 36.5% рік тому.

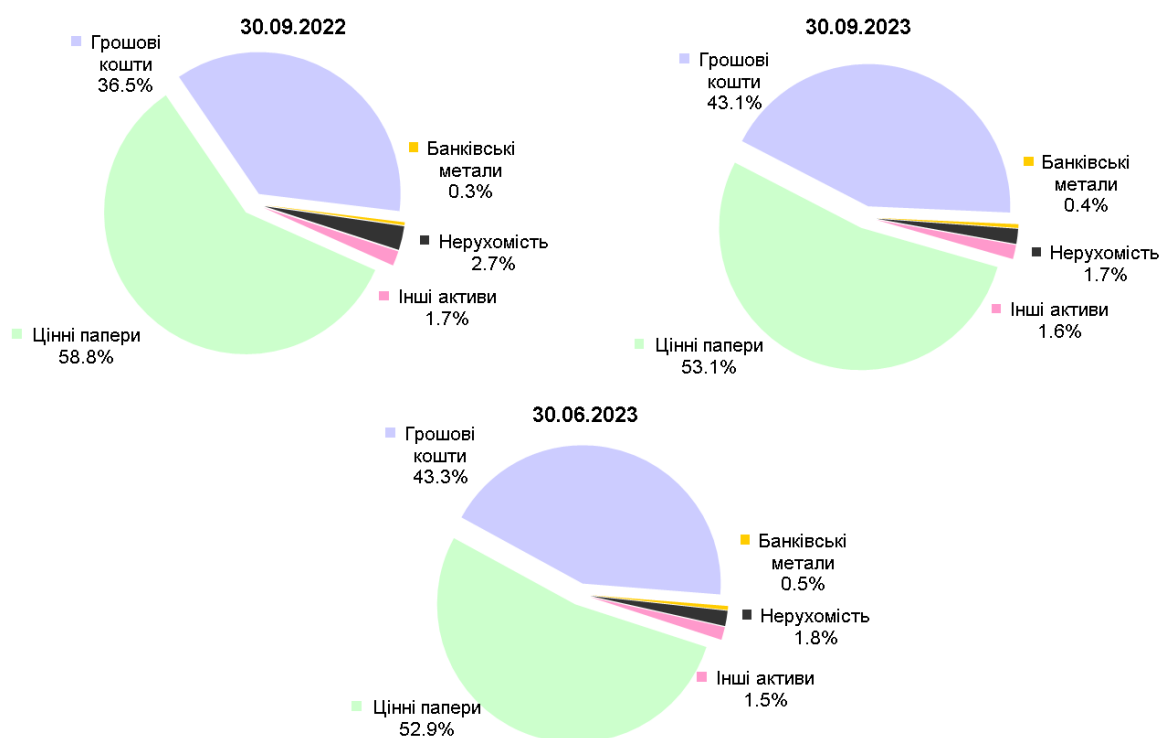

Рис. 8. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (із КНПФ НБУ) за 3-й квартал 2023 року та за рік

Що стосується окремих інвестиційних інструментів серед цінних паперів, зведений портфель НПФ в управлінні та адмініструванні компаній-членів УАІБ у **державних облігаціях** (у т. ч. ОВДП) у липні-вересні 2023 року збільшився на 6.2%, до 1 310.3 млн грн. Їхня частка в активах цих НПФ, відповідно, залишалася найбільшою і дещо зросла за 3-й квартал: із 48.4% до 49.0% (рис. 9). Цьому сприяло незначне зниження ставок за ОВДП в умовах значно сповільненої інфляції.

Активи НПФ у **муніципальних облігаціях** у вересні 2023 року, як і раніше, були тільки у відкритих та корпоративних НПФ в адмініструванні компаній-членів УАІБ (разом – 11.1 млн грн). За 3-й квартал вони зменшилися на 0.2%, а їхня вага в НПФ (без фонду НБУ) загальному опустилася в межах 0.4%, а у корпоративних фондах – із 2.9% до 2.7%.

Зведений портфель **корпоративних облігацій** в активах НПФ (крім фонду НБУ, де вони також були відсутні) у липні-вересні 2023 року зріс на 2.7% і коштував 121.0 млн грн. Така відносно слабка динаміка призвела до подальшого зниження ваги цих інструментів у сукупних активах цих НПФ за 3-й квартал із 4.6% до 4.5%.

Акції залишалися не надто привабливими інструментами для НПФ. Попри зліт українського фондового ринку за індексом УБ на 47.7% за 3-й квартал, їх зведений пакет в активах НПФ (крім фонду НБУ) зменшився на 9.2%, а усіх НПФ – на 7.8%. На кінець вересня він коштував 34.6 млн грн (із КНПФ НБУ – 41.6 млн грн), а його частка скоротилася із 1.5% у червні до 1.3% у вересні (відповідно, із 1.0% до 0.9%).

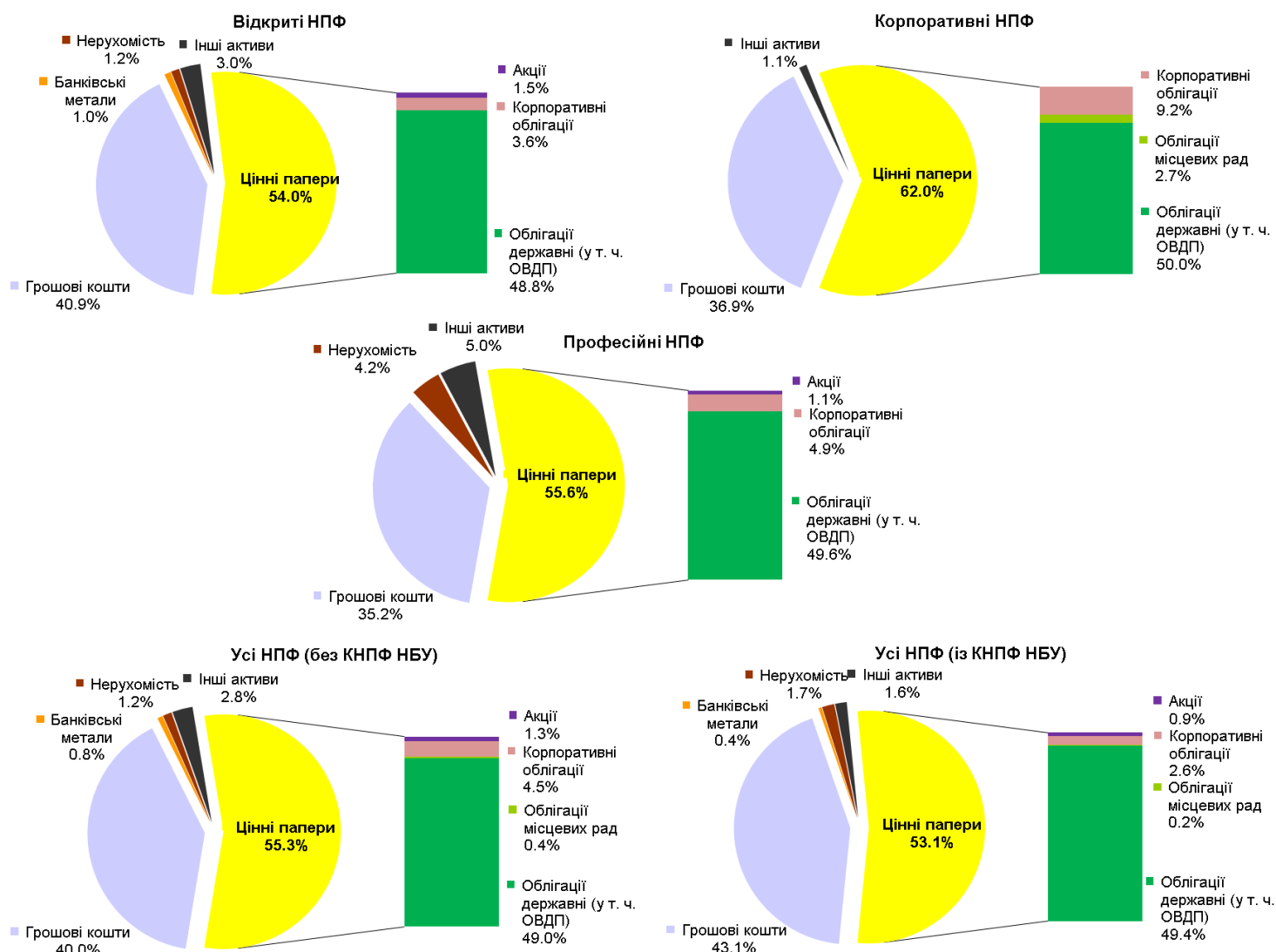

Рис. 9. Структура активів НПФ у розрізі видів фондів станом на 30.09.2023 р.

Нерухомість, як і раніше, на кінець вересня 2023 року мали у своїх активах тільки *відкриті* та *професійні* НПФ із усіх фондів в управлінні КУА, на загальну суму 32.6 млн грн (в усіх фондах, із КНПФ НБУ – 80.1 млн грн). Сукупна вартість цих активів у портфелях НПФ в управлінні КУА не змінювалася з початку 2023 року, а в усіх НПФ загалом – була незмінною впродовж 3-го кварталу. Врешті, частка нерухомості в активах НПФ (без КНПФ НБУ) скоротилася з 1.3% до 1.2%, а в активах усіх НПФ у цілому – з 1.8% до 1.7%.

Банківські метали на 30.09.2023, як і до цього, були в активах тільки *відкритих* НПФ (20.3 млн грн), де їхня сукупна вартість за 3-й квартал зменшилася на 1.8% (після +28.9% за попередній квартал). Це відповідало зниженню ціни золота за цей період. Вага цих активів у секторі, як наслідок, дещо впала, але залишалася у межах 1.0% на кінець вересня. В активах усіх НПФ (окрім фонду НБУ) вона залишалася у межах 0.8%.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- [Компанії та фонди](#)